

F05 - Sortering och sökning 5DV149 Datastrukturer och algoritmer Kapitel 15

Niclas Börlin
niclas.borlin@cs.umu.se

2024-04-12 Fre

- ▶ Sortering
  - ▶ Varför ska man sortera?
  - ▶ Sortering kontra sorterad datatyp
  - ▶ Stabilitet
  - ▶ Grundprinciper för sortering
  - ▶ Genomgång av några sorteringsalgoritmer
- ▶ Linjär och binär sökning
- ▶ Läsanvisningar:
  - ▶ s. 59, Kap 15.

Varför sortering?

Sortering

- ▶ För att snabba upp andra algoritmer!
  - ▶ Sökning går fortare
- ▶ Nödvändigt för stora datamängder

Sortering kontra Sorterad datatyp

- ▶ Sortering förändrar **ordningen** mellan objekten i en struktur efter en **sorteringsordning** (fallande, ökande)
  - ▶ Gränsytan är **oförändrad**
  - ▶ Exempel: Vi **sorterar** en Lista
- ▶ Sorterad **datatyp**:
  - ▶ De strukturförändrande operationerna i gränsytan (Insert, Remove) **upprätthåller** en **sorteringsordning** mellan de lagrade elementen
  - ▶ Exempel: Gränsytan för Sorterad lista behöver modifieras jämfört med Lista

Saker att beakta

- ▶ Absolut komplexitet:
  - ▶ Totala komplexiteten i alla implementationssteg
    - ▶ Tabell (konstruerad som) Lista (implementerad som) dubbellänkad lista
- ▶ Passar en viss typ av sortering för en viss typ av **konstruktion**?
  - ▶ Fält-baserad lista
  - ▶ Länkad lista
- ▶ Ska man
  1. sortera och sedan söka, eller
  2. behålla listan osorterad och göra linjär sökning?
- ▶ Sortering är ofta $O(n \log n)$
  - ▶ Sökning i sorterad mängd är ofta $O(\log n)$
- ▶ Linjärsökning är $O(n)$

Stabilitet

- ▶ Den inbördes relationen mellan två objekt med samma **sorteringsnyckel** bibehålls vid sortering:
  - ▶ Lista sorterad efter efternamn:
(Alm, Lars), (Bok, Bo), (Ek, Eva), (Gran, Anna), (Löv, Eva)
  - ▶ Lista stabilt omsorterad efter andra elementvärdet:
(Gran, Anna), (Bok, Bo), (Ek, Eva), (Löv, Eva), (Alm, Lars)
- ▶ Ett till exempel på stabil sortering (index för att förtydliga):

Före:	1	0 ₁	5	2	3 ₁	0 ₂	4	3 ₂	7
Efter:	0 ₁	0 ₂	1	2	3 ₁	3 ₂	4	5	7
- ▶ Alla sorteringsalgoritmer går inte att göra stabila
- ▶ Mer om detta senare

Grundprinciper

- ▶ Urvalssortering
  - ▶ Välj ut det in-element som är på tur att sättas in
  - ▶ Sätt in det först/sist
- ▶ Instickssortering
  - ▶ Välj ett godtyckligt in-element och sätt in det på rätt plats
- ▶ Utbytessortering
  - ▶ Byt plats på objekt som ligger fel inbördes
- ▶ Samsortering
  - ▶ Sammanslagning av redan sorterade strukturer
- ▶ Nyckelsortering:
  - ▶ Kräver mer information/kunskap om nyckelmängden
  - ▶ T.ex. sortera 200 tentor i kodordning där koden har max 3 siffror

- ▶ En del sorteringsalgoritmer finns i två versioner
  - ▶ En version som bygger en "ny" sorterad kopia av indata
    - ▶ Behöver typiskt $O(n)$ minne
    - ▶ Oftast enklare algoritm
  - ▶ En version som jobbar direkt i indata, oftast ett fält
    - ▶ Kallas för **in-place**-versioner
    - ▶ Behöver endast $O(1)$ minne
    - ▶ Ibland komplexa algoritmer

Blank

- ▶ Idag:
  - ▶ Urvalssortering (*Selection Sort*)
  - ▶ Instickssortering (*Insertion Sort*)
  - ▶ Bubbelsortering (*Bubble Sort*)
  - ▶ Mergesort
  - ▶ Quicksort
  - ▶ Facksortering (*Bucket sort*)
- ▶ Senare:
  - ▶ Heapsort

Blank

Selection sort — urvalssortering

- ▶ Algoritmen i grova drag:
  - ▶ Välj ut det **bästa** elementet i **in-listan**
  - ▶ Stoppa in elementet **sist** i **ut-listan**

Selection sort — exempel

Input:

7	3	15	0	2	7	6	5	19	9
---	---	----	---	---	---	---	---	----	---

Output:

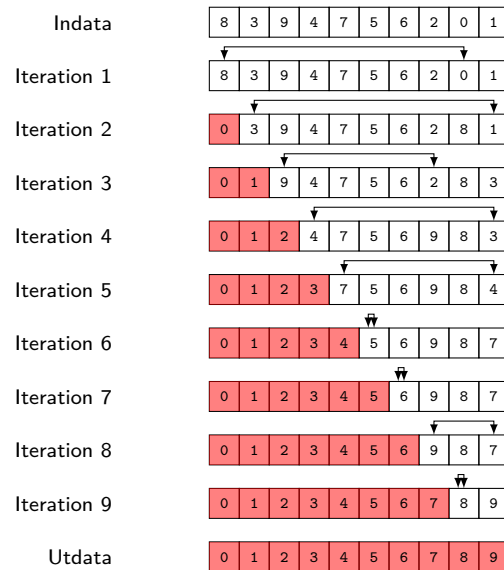
0	2	3	5	6	7	7	9	15	19
---	---	---	---	---	---	---	---	----	----

- ▶ Komplexitet:
  - ▶ $O(n^2)$

Inplace Selection sort av fält

- ▶ Jobba i fältet
- ▶ Betrakta fältet som två delar:
  - ▶ en **sorterad** del i början
  - ▶ en **osorterad** del i slutet
  - ▶ Den sorterade delen växer med ett element för varje varv av huvudalgoritmen
- ▶ Algoritmen i grova drag:
  - ▶ Initialt är alla element osorterade
  - ▶ Leta upp det **bästa** elementet bland de osorterade elementet
  - ▶ Byt plats på det **bästa** och det **första** osorterade elementet
  - ▶ Öka den sorterade delen av fältet med ett element

Inplace Selection sort — exempel

- Stabil?
- Nej!

Selection sort — algorithm

► Algorithm:

```
Algorithm selection_sort(a: Array, n: Int)
// i indicates first unsorted element in a

for i ← 0 to n - 2 do

    // find the smallest value among the unsorted
    ix ← i
    // start with the ith element as the smallest
    for j ← i + 1 to n - 1 do
        if a[j] < a[ix] then
            ix ← j

    // swap the ith element for the smallest
    t ← a[j]
    a[j] ← a[ix]
    a[ix] ← t

return a
```

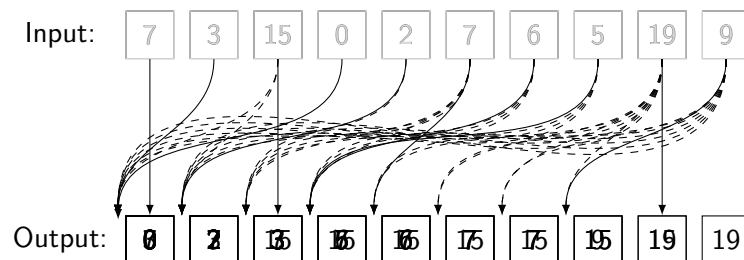
Blank

Blank

Insertion sort — instickssortering

- ▶ Algoritmen i grova drag:
  - ▶ Plocka ut **första** elementet från **in-listan**
  - ▶ **Leta upp** platsen i **ut-listan** där elementet ska skjutas in

Insertion sort av lista — exempel

- ▶ Komplexitet:
  - ▶ $O(n^2)$

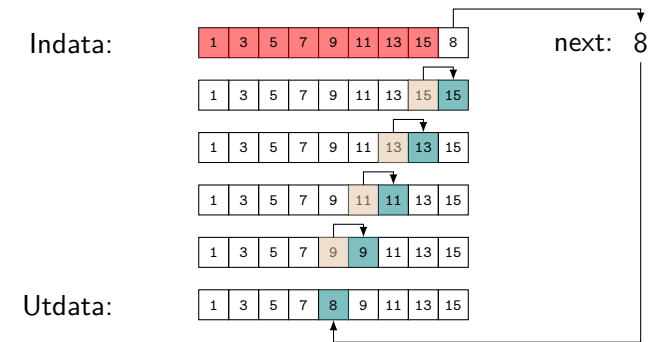
Inplace Insertion sort av fält

- ▶ Jobba i fältet
- ▶ Betrakta fältet som två delar:
  - ▶ en **sorterad** del i början
  - ▶ en **osorterad** del i slutet
  - ▶ Den sorterade delen växer med ett element för varje varv av huvudalgoritmen
- ▶ Algoritmen i grova drag:
  - ▶ Börja med **ett element** (ett element är **sorterat**)
  - ▶ Ta det **första** osorterade elementet och **sortera in** på rätt plats bland de sorterade elementen

Insertion sort — exempel

Insertion sort — Sidospår: insättning

Insertion sort — algorithm

► Algorithm:

```

Algorithm insertion_sort(a: Array, n: Int)
// i indicates first unsorted element in a

for i ← 1 to n - 1 do

    // new value to insert in sorted part of a
    next ← a[i]

    // start with last sorted element
    j ← i - 1

    // as long as new element is smaller and
    // we're inside the array
    while j >= 0 and next < a[j] do

        // shift element right
        a[j + 1] ← a[j]

        // continue to the left
        j ← j - 1

    // insert new value in its sorted place
    a[j+1] ← next

return a
    
```

Blank

Bubble sort — bubbelsortering

- ▶ Algoritmen i grova drag:
  - ▶ Upprepa följande tills **ingen förändring** sker:
    - ▶ Jämför alla elementen **ett par i taget**
      - ▶ Börja med element 0 och 1, därefter 1 och 2, osv
    - ▶ Om elementen är i **fel ordning**, **byt plats** på dem

Bubble Sort — algorithm

- ▶ Algorithm:

```

Algorithm bubble_sort(a: Array, n: Int)
do
  // so far no swap has taken place
  swapped ← false
  // for each adjacent pair in a...
  for j ← 0 to n - 2 do

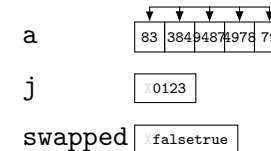
    // if the elements are in the wrong order...
    if a[j] > a[j + 1] then

      // ...swap the elements
      tmp ← a[j]
      a[j] ← a[j + 1]
      a[j + 1] ← tmp

      // remember that a swap has taken place
      swapped ← true

  while swapped = true
return a

```


Bubble Sort exempel

► Algorithm:

```
Algorithm bubble_sort(a: Array, n: Int)
do
  // so far no swap has taken place
  swapped ← false

  // for each adjacent pair in a...
  for j ← 0 to n - 2 do
    // if the elements are in the wrong order...
    if a[j] > a[j + 1] then
      // ...swap the elements
      tmp ← a[j]
      a[j] ← a[j + 1]
      a[j + 1] ← tmp

      // remember that a swap has taken place
      swapped ← true

  while swapped = true
  return a
```

► Stabil sortering?

► Ja!

► Tidskomplexitet för sortering av fält?

► Bästa-falls?

► $O(n)$ (inga utbyten)

► Värsta-falls?

► $O(n^2)$

► Går att få samma komplexitet för sortering av lista då vi alltid refererar till ett element och dess efterföljare

Blank

► Rekursiv algoritmprincip:

- Grundidén är att dela upp problemet i mindre och mindre problem
- Lös problemen för basfallet
- Slå ihop till en totallösning

► Mergesort och Quicksort är av denna typ

► Komplexitet: $O(n \log n)$

Blank

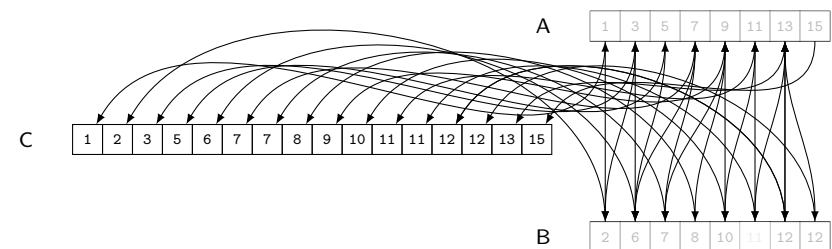
Merge sort — samsortering

- ▶ Algoritmen i grova drag
  - ▶ Om sekvensen har **ett** element
    - ▶ Returnera sekvensen (den är redan **sorterad**)
  - ▶ annars
    - ▶ Dela sekvensen i **två** ungefär lika stora **delsekvenser**
    - ▶ Sortera delsekvenserna **rekursivt**
    - ▶ Slå **samman** delsekvenserna (**Merge**)
    - ▶ Returnera den **sammanslagna sekvensen**

Merge

- ▶ Merge Sort använder en delalgoritm — *Merge*
- ▶ Algoritm för att slå samman två **redan sorterade** sekvenser:
  - ▶ Så länge **bägge sekvenserna har element**:
    - ▶ Jämför **första** (=minsta) elementet i vardera sekvensen
    - ▶ Flytta det **minsta av de två elementen** till utsekvensen
  - ▶ Flytta över alla element som **finns kvar** i sekvenserna

Merge — exempel

Merge

► Algorithm für *Merge*:

```

Algorithm merge(A, B: Array, na, nb: Int)
    C ← create_array(na + nb)

    ia ← 0 // Where to read from in A
    ib ← 0 // Where to read from in B
    ic ← 0 // Where to write to in C

    // While there are elements in both A and B...
    while ia < na and ib < nb do
        if A[ia] <= B[ib] then // Smallest in A...
            C[ic] ← A[ia] // ...copy from A
            ia ← ia + 1 // ...advance in A
        else // Smallest in B...
            C[ic] ← B[ib] // ...copy from B
            ib ← ib + 1 // ...advance in B

        ic ← ic + 1 // Advance in C

    // While there are elements in A...
    while ia < na do
        C[ic] ← A[ia] // ...copy from A
        ia ← ia + 1 // ...advance in A and C
        ic ← ic + 1

    // While there are elements in B...
    while ib < nb do
        C[ic] ← B[ib] // ...copy from B
        ib ← ib + 1 // ...advance in B and C
        ic ← ic + 1

    return C

```

Merge Sort — algorithm

- ▶ Algorithm für *Merge Sort*:

```

Algorithm merge_sort(a: Array, n: Int)
  if n < 2 then
    // Already sorted
    return a

  // Split a in two parts
  (left, right) ← split(a, n/2)

  // Lengths of left and right parts, respectively
  nl ← floor(n/2)
  nr ← n - nl

  // Sort left half recursively
  left ← merge_sort(left, nl)

  // Sort right half recursively
  right ← merge_sort(right, nr)

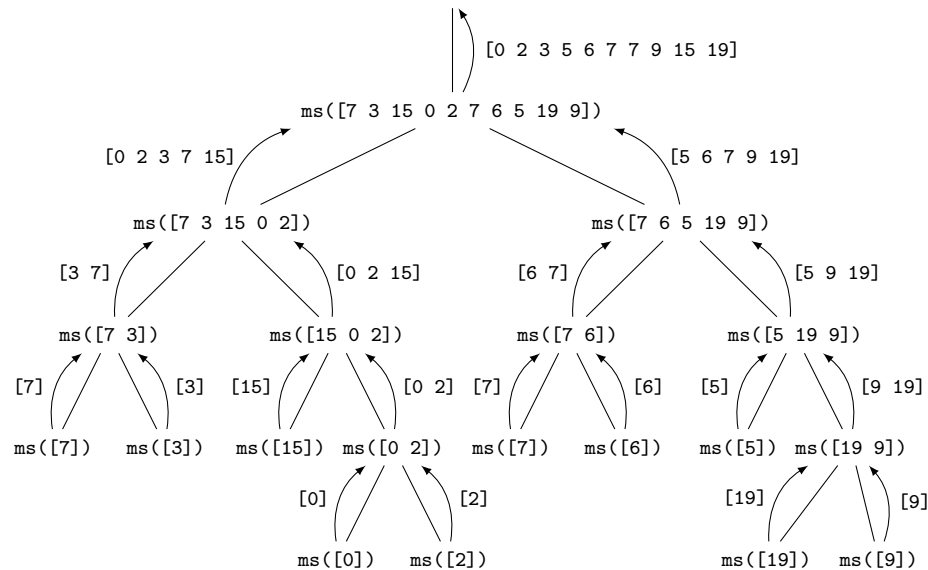
  // Merge sorted arrays
  a ← merge(left, right, nl, nr)

  return a

```

Merge sort, anropsträd

1

Merge sort, stabil?

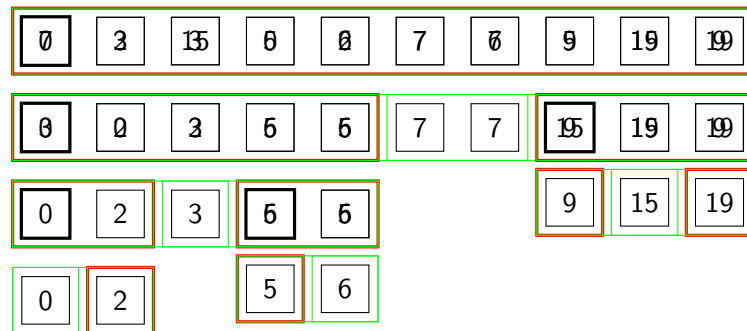
► Är Merge sort **stabil**?

- Ja, om *Merge sort* lägger den första halvan i left
  - Lika element i A sorteras före B av *Merge*

Quicksort

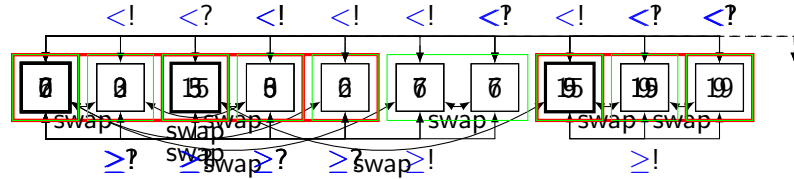
- ▶ Algoritm:
  - ▶ Välj ut ett pivåelement
  - ▶ Dela upp listan i tre delar: Less, Equal, Greater
  - ▶ Sortera Less och Greater rekursivt
  - ▶ Slå ihop Less+Equal+Greater

Quicksort — Exempel

Inplace Quicksort

- ▶ Algoritm:
  - ▶ Välj ett pivåelement (PE)
  - ▶ Traversera parallellt från båda hållen i S:
    - ▶ Gå framåt från början av S tills man hittar ett element som är $\geq$ PE
    - ▶ Gå bakåt från slutet av S tills man hittar ett element som är $<$ PE
    - ▶ Byt plats på dessa två element.
  - Upprepa till traverseringarna möts.
  - ▶ Stoppa in PE på rätt plats.
  - ▶ Rekursivt anrop för Less och Greater.

- Stabil?
- Nej!

- Komplexiteten är $O(n \log n)$ i bästa fallet
- Valet av pivåelement är **kritiskt**:
  - Vill ha ett pivåelement som har ett mitten-värde
  - Vid sned fördelning får man i praktiken insticks-/urvalssortering med $O(n^2)$
- Alternativ för att få en enkel tilldelning:
  - Välj första/sista, slumpmässigt
  - Medel/median mellan några stycken
    - Median mellan första/mitten/sista
  - Det största av de två första som skiljer sig åt

Hur snabbt kan man sortera?

- Det snabbaste vi kan sortera med **jämförelsebaserad** algoritmer är $O(n \log n)$
- Den enda information vi använder är resultatet av en jämförelse av två nyckelvärden
  - $a < b$?
- Nyckelsortering använder **mer information** om nyckeltypen
  - Kan göras snabbare än $O(n \log n)$

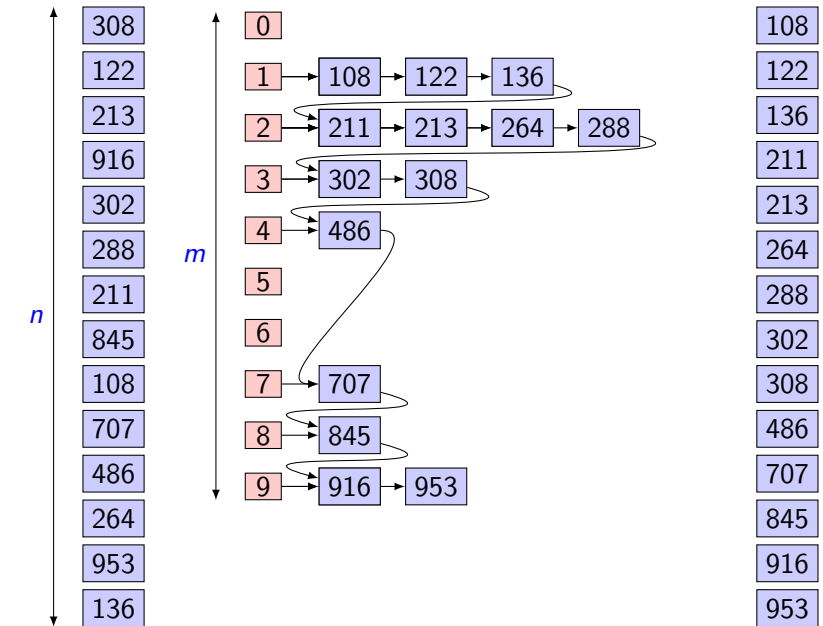
Hur sortera snabbare än $O(n \log n)$?

- Vi måste **veta mer** om **nycklarna** vi vill sortera efter:
  - Det måste gå att **avbilda nycklarna på heltal** V
  - Vi behöver känna till ett **minsta** och **största** värde
    - $V_{\min} \dots V_{\max}$ för V
- Komplexiteten blir $O(n + m)$ där n är antalet element och m är $V_{\max} - V_{\min}$

Facksortering (*Bucket sort*)

- Notera! På Wikipedia kallas denna algoritm *Pidgeonhole sort*
- 1. Skapa ett fack för varje nyckelvärde i intervallet $V_{\min} \dots V_{\max}$
- 2. Gå igenom sekvensen S
  - Lägg elementen i det fack dess nyckelvärde motsvarar
  - Komplexitet $O(n)$
- 3. Länka samman facken till en sekvens i ordning $V_{\min} \dots V_{\max}$
  - Komplexitet $O(m)$
- Kan göras stabil

Facksortering, nyckelvärdet är $v/100$

Sammanfattning

Algoritm	Tidskomplexitet		Stabil?	Minnesbehov
	bästa	värsta		
Insertion Sort	$O(n^2)$	$O(n^2)$	Ja	$O(1)$
Selection Sort	$O(n)$	$O(n^2)$	Nej ¹	$O(1)$
Bubble Sort	$O(n)$	$O(n^2)$	Ja	$O(1)$
Merge Sort	$O(n \log n)$	$O(n \log n)$	Ja	$O(n)$
Quicksort	$O(n \log n)$	$O(n^2)$	Nej	$O(\log n)^2$
Heapsort	$O(n \log n)$	$O(n \log n)$	Nej	$O(1)$
Bucket sort	$O(n + m)$	$O(n + m)$	Ja	$O(m)$

- Fundera på:
  - Hur hanterar algoritmen en redan sorterad lista?
  - Hur hanterar algoritmen en motsatt sorterad lista?

¹Ja om $O(n)$ extra minne.

² $O(n)$ i värsta-fallet

Länkar

- Wikipedia — Sorting algorithms
  - https://en.wikipedia.org/wiki/Sorting_algorithm
- Animering av sorteringsalgorithmer
  - <http://www.sorting-algorithms.com>
- Dansat *merge sort*
  - https://www.youtube.com/watch?v=XaqR3G_NVoo

Sökning

Vad betyder "lika med"?

- ▶ Vid sökning och sortering definierar man ofta en extern **likhetsfunktion** (*match function*) som avgör om två elementvärden *a* och *b* är lika
- ▶ Det går att låta funktionen ta två argument och returnera True of argumenten anses lika, annars False
- ▶ Om man i stället definierar en **jämförelsefunktion** (*compare function*) och begär att den ska returnera ett heltal
  - <0 om *a* kommer **före** *b* i sorteringsordningen
  - 0 om *a* och *b* är **lika** enligt sorteringsordningen
  - >0 om *a* kommer **efter** *b* i sorteringsordningenså blir algoritmerna ännu flexiblare på sorterade data
- ▶ En jämförelsefunktion gör det möjligt att använda samma söknings- och sorteringsalgoritmer på olika data

Jämförelsefunktioner, exempel

```
Algorithm Compare-int(a, b: Int)
// Input: Two integers a and b.
// Output: An integer
//      < 0 if and only if a < b
//      = 0 if and only if a = b, and
//      > 0 if and only if a > b
return a - b
```

```
Algorithm Compare-strings(a, b: String)
// Input: Two strings a and b.
// Output: An integer
//      < 0 if and only if a comes before b
//      = 0 if and only if a is equal to b
//      > 0 if and only if a comes after b
if Isless-than(a,b) then
    return -1
else if Isequal(a,b) then
    return 0
else
    return +1
```

Jämförelsefunktioner, exempel

```
Algorithm Compare-record(a, b: Record)
// Input: Two records a and b with fields lastname, firstname,
//      and age
// Output: An integer <0, =0, or >0 to indicate whether a is
//      considered to be before, equal to, or after b,
//      respectively. The ordering is decided by last name,
//      then first name. In case of a tie, a younger age is
//      given precedence.
cmp ← Compare-strings(a.lastname, b.lastname)
if cmp = 0 then
    cmp ← Compare-strings(a.firstname, b.firstname)
if cmp = 0 then
    cmp ← Compare-int(a.age, b.age)
return cmp
```

- ▶ Starta från början och sök tills elementet hittats eller sekvensen är slut
- ▶ Komplexitet:
  - ▶ Om elementet finns: I medel, gå igenom halva listan $O(n)$
  - ▶ Om elementet saknas: Gå igenom hela listan $O(n)$
- ▶ Om listan är sorterad:
  - ▶ Om elementet finns: I medel, gå igenom halva listan $O(n)$
  - ▶ Om elementet saknas: I medel, gå igenom halva lista $O(n)$

```

Algorithm Linsearch(l: List, v: Value, Value-isequal: Function)
// Input: An unsorted list, a search value, and a equality
//        function. The Value-isequal function should accept
//        two element values and return True if the values
//        are considered equal.
// Output: (True, pos), where pos is the position for the first
//        match, or (False, None) if no match is found.
p ← First(l)
while not Isend(p, l) do
    if Value-isequal(v, Inspect(p, l)) then
        return (True, p)
    p ← Next(p, l)
return (False, None)
    
```

```

Algorithm Linsearch-sorted(l: List, v: Value, Compare: Function)
// Input: A sorted list, a search value, and a compare function.
// Output: (True, pos), where pos is the position for the first
//        match, or (False, None) if no match is found.
p ← First(l)
while not Isend(l) do
    // Compare
    c ← Compare(v, Inspect(p, l))
    if c = 0 then
        // Found it
        return (True, p)
    else if c > 0 then
        // Past where it could be, give up
        return (False, None)
    else
        // Still before where it could be, continue
        p ← Next(p, l)
return (False, None)
    
```

- ▶ Om sekvensen har index (t.ex. i ett fält) kan man söka **binärt**
- ▶ Successiv **halvering** av sökintervallet
- ▶ Sök efter elementet med värde v :
  - ▶ Jämför med elementet $x[m]$ närmast mitten av intervallet
    - ▶ Om likhet — klart!
    - ▶ Om v kommer **före** $x[m]$ i sorteringsordningen, fortsätt sökningen rekursivt i delintervallet till **vänster** om m
    - ▶ Om v kommer **efter** $x[m]$ i sorteringsordningen, fortsätt sökningen rekursivt i delintervallet till **höger** om m
- ▶ Vi får värsta-falls och medelkomplexitet $O(\log n)$

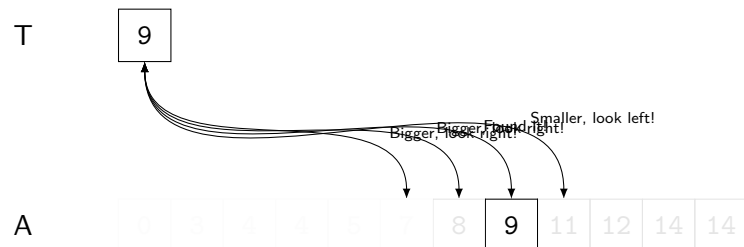
Algoritm iterativ binär sökning

```

Algorithm BinarySearch-iter(a: Array, v: Value, Compare: Function)
left ← Low(a)
right ← High(a)
while left ≤ right do
    // Check in the middle
    mid ← (left + right)/2
    // Compare
    c ← Compare(v, Inspect-value(a, mid))
    if c = 0 then
        // Found it
        return (True, mid)
    else if c < 0 then
        // Look left
        right ← mid - 1
    else
        // Look right
        left ← mid + 1
return (False, None)

```

Binär sökning, exempel

Algoritm rekursiv binär sökning

```

Algorithm Binsearch-rec(a: Array, v: Value, Compare: Function,
                        left, right: Index)

if right < left then
    return (False, None)
// Check in the middle
mid ← (left + right)/2
// Compare
c ← Compare(v, Inspect-value(a, mid))
if c = 0 then
    // Found it
    return (True, mid)
else if c < 0 then
    // Look left
    return Binsearch-rec(a, v, Compare, left, mid-1)
else
    // Look right
    return Binsearch-rec(a, v, Compare, mid+1, right)

Algorithm binsearch-main(a: Array, v: Value, Compare: Function)
// Call the recursive function to do the work.
return Binsearch-rec(a, v, Compare, Low(a), High(a))

```

Exempel, sorterat fält

- Sök efter elementvärdet 13:
- Linjär sökning: 8 jämförelser innan träff.

1	2	4	4	6	7	9	13	14	19
?	?	?	?	?	?	?	!		
  - Binär sökning: 2 jämförelser innan träff.

1	2	4	4	6	7	9	13	14	19	
[					?]					
						[				!]
- Sök efter elementvärdet 10:
- Linjär sökning: 8 jämförelser innan man ger upp.

1	2	4	4	6	7	9	13	14	19
?	?	?	?	?	?	?	?	?	
  - Binär sökning: 4 jämförelser innan man ger upp.

1	2	4	4	6	7	9	13	14	19	
[					?]					
						[				?]
						[				?]